

Honnyi Levelek

és

Tudósítások.

Erdély Ország.

Maros-Vásárhely Septemb. 11-dikén 1812.

Megmutattatik végre, hogy a' Fejedelem kegyelme nem csak az öreg érdemeseket, hanem az ifjakat is kórmányra ültetni kívánja. G. Bánffy György Hazánk nagy lelkű Gubernátora után, ki 24 esztendősen volt Fő Ispány, még csak égy ült G. Kemény Sámuel Úr illy ifjú korában Fő Ispányi székben. A' mi időnknek nem kis örömet ad az, hogy a' mind familiájával, mind talentumaival fénylő ifjú G. Bethlen Imre Urat kegyelmes Fejedelmünk azon fontos hivatalnak elviselésére elég erős lelkűnek, mérgért szívűnek, magához és nemzetéhez elég hűségessel lélekkel bírónak esmérvén, Nemes Küküllő Vármegyében Fő Ispányi hivatalra emelte, 's kegyelmes collationalissánál fogva Julius 29-ikán a' fő Ispányi székbe, két királyi Commissariusai ú. m. a' nagym. Gr. Bethlen Gergely Gubernialis Consiliarius és ugyan Gubernialis Titoknok G. Bánffy József Gubernátorunk' kedves fia által székébe bé is ültette. — Minden jó gondolkozású Hazafi elragadtatva érzi magát az illy esetben. Képzelné lehet, mennyin vágytanak ezen örömből vagy részt venni, vagy határtalan örömeiket ezen alkalmatossággal kiönteni, vagy szereteteket ezen kedves és igen szeretett fő Ispányhoz, 's háládatosságokat a' Fejedelemhez kimutatni. — Én is egy voltam ezek között. Midőn az említett hónap

nak 27-dikén közelítenék Sz. Mártonhoz, mely
 a' Küküllő vármegyei Praetoriumnak helye, már
 délutáni 5 óra tájban a' közelebbi falu határa-
 in annyi hintókat találtam, hogy 7 pompás hin-
 tóknak társaságokban mentünk bé a' Sz. Mártoni
 határokba; a' minden felől toúló sokaságnak
 száma olly nagy volt, hogy a' takarmányát hor-
 dó mezei ga da, terhes szekerevel alig győzte
 végét hosszát várni, kiknek bajos megítélni, ha
 yallyon az okozott - é több gyönyörűséget, hogy
 gabonájokat illy szép nyári napon takarítják,
 vagy pedig a' hosszán nyúló fényes hintók,
 pompás lovak, sok úri méltóságok, és zifra tse-
 lédek. — Midőn közelítenénk a' helységhez, lá-
 tánk felemelkedve egy magas árbotzfát, nem tud-
 tam triumphust, vagy vitézi játékot képzeljek - é
 lenni! Elragadtatva juttatá ezen tárgy eszembe
 a' Torquatusok' innepét és így gondolkodtam: —
 talán nemzetem' elaludt szokásának felélesztésével
 akarja valamelly kedves Bethlen jázdottalni édes
 érzését a' toúló jó szívű hazafiaknak. Ezen ma-
 gos árbotzfának tetején sok színű pántlikák é
 keszkenők lebegtenek, 's a' szélnek ezen játéka
 mint még annyi vitézi zászlókat képzeltetett előt-
 tünk lebegtetni, pénzel töltött erszény, kalapot
 's egyéb e'félék voltanak még oda feltéve. Az-
 tán tudtam-meg, hogy a' köznép' gustusának
 az oda felmászónak jutalmául tétettek - ki azo-
 l. Ezzel átal ellenben volt egy magas állás, mi-
 fel volt réá húzva egy nagy hordó bor, 's a' k-
 a' Bachus oltarán szeretnek ingyen áldozni, i-
 tódáltak, 's a' többtől megkülömböztettek.
 Midőn ezen nevetségre méltó két tárgyhoz kö-
 lőtenénk, egy rémitő tünemény öllék szemünkbe

egy kitsiny domb felett kerekedett egy rettenő fekete füst, a' domb körül megént látánk megszámlálhatatlan embereket és egy rettenetes lángot tekeredni egy rakás fából, 's a' körül forgatni egy nagy élőfához hasonló nyárson egy egész ökröt, 's annak szájában egy egész juhot. — A' Gerion és Ziziphus mesés játéka, és a' Görögök' alsó világa az ő füstösisteneikkel juta ekkor eszembe, a' füst, a' lang, az állatoknak sülése, és a' rémítőbe 's bővségbe gyönyörködő köz népnek illy sokasága kinek is juttattatott volna egyebet eszébe a' Plútó rettenő országánál? — De elvonta nézésünket ezekről egy ennek általellenében lévő pompásabb nagy tárgy. Ezt hamar megésmértük, hogy az instellatio napja' estvéjére készített szép tüzi játéknak theatro-na. A' sok szép inscriptiók, mellyeket Nemzetünk' halhatatlanságot nyert érdemes Poëtájától, az ősz Gyöngyösitől írott szép és sokat jelentő versei már látzottanak rajta. A' szép mesterségekben magát kimutatott kedves hazánkfia Nagy Sámuel Úr készítette a' tüzi játékot. Ennek a' nézését eltörtük, hogy más nap a' maga méltóságában annát nagyobb örömmel szemlélhessük. De nem lehete eltsalni szemünket a' szép zöld fából készített sétáló helyről, melly mar ekkor mind a' két nemmel ékeskedett. Az Athenasi Ceramikus juta ennek látására eszembe, 's óhajtottam, hogy mentőlhamarébb való megjelenéssel találhassak ottan nemzetünk'ből sétáló Themistokieseket és Aristideseket, kik ottana' Nemzet és Fejedelem sorsáról kinyílt lélekkel tanátskoznának. Ennek oldalánál hozszan nyúlva látánk egy temérdek leveles színt, könnyű volt k

találni hogy az a' nap' hévsége ellen az ebédlés-re és az ifjak' mulattatására készítettett. — Illy gyönyörű nézések között érénk a' kapuhoz, meg állítlók lovainkat egy leveles sátor előtt; a' szép rendnek, melly az egész innepen uralkodott tanúja vólt az. — Ottan egy arra rendeltetett Commissarius ada egy czédulát, 's annál fogva elvezetének szállásunkra, széna és zab lovainknak. annyi vólt, hogy abban illy szűk koszt idején fogatkozást tapasztalni nem lehetett. — A' vatsora elkövetkezővén fényes asztalhoz ültünk. A' h'gyek' te'jei füstölögtek a' durrogó ágyúktól, 's reszkettek az épületek. Más nap reggel 10 órakor a' Praetorialis házhoz gyűlt a' sokaság, a Vármegye' tagjai az Unitarium templomba gyűltenek 's onnan Obrist. B. Radák Imre, Mélt. Horváth Dániel, Maurer Károly, és Apor Lázár Urakat Deputatióba küldötték, kik meg hívták a' nagy tekintetű Instellator Commissarius G. Bethlen Gergely és G. Bánffy József Urakat, és a' Fő Ispányt. — A' Vármegye' Rendei magyar köntösben voltak, a' Fő Comissarius tiszta aranyba, a' másik pedig tiszta ezüstös köntösbe öltözve szekérbe ültenek. A' Dámák magyar köntösbe veres Posonyi válba, fejekről fekete vapór függött a' földig, melly alól fénylett mindeniknek gazdag Diademjok; az ezen alkalmatosságnál lévő schmukját a' Dámáknak az ahhoz értők iszonyú sokra betsüllötték. — A' sok gála hintók és szép lovak között kitettzett az új fő Ispány' hintója és igen szép 6 arany szőrű lovai. A' Báró József Miklós Úr 4 egy forma tarka, és a' G. Bánffy József Úr szürke posta czugjai. A' szekerek mellett és utánna Gavallérok mentek lóhá-

ton. Ezek között elől ment ifjabb Gr. Bethlen Gergely, űlt egy oskolássan kitanűlt fejer farkű és serényű arany fakű csűdűrűn, ez a' híres Bucfalusnak a' fia, az elindűlás után egynűhány courbettel kezdette el menűsűt, 's a' kapű alűl mind lűntzadába ment ki, ott elkezdett traversirozni, 's midűn a' banderiumhoz jutottak, sebes redopirozásával rűműtette a' nűpet, híjába fűjta a' tajtűkot kűt őrű jukán, 's lűttatott por tengert tűmasztani lűbaival hasa alatt, mellyeket sebesen és magossan emelt, mert a' rajta űlű jű lovas nevelte a' nűpnek anxiűtűssűt, 's azonba gyűnyűrkűdűt lova jűtűkába. — Mellette ment igen szűp és nagy tűzű ugyantsak arany fakű csűdűrűn a' Radnűti G. Bethlen Pűl, ezt kűvette egy szűp és nagy emdű pej czűzűron az ifjű G. Bethlen Adám űrfi, és műsok sokan, vűgre mentek a' lovász mesterek és a' sok czűfra vezetűkek, ezek kűzűtt producalta magűt a' Fű Ispűny Lovász Mestere Berger űr, a' ki ezen alkalmatossűgra kitanűtott űt paripűji kűzűl egűiken a' Jupiteren lovagolt; maga után vezetűtte a' Fű Ispűny szűműra kitanűtott igen szűp szűg paripűjűt a' szűp Fűnit, mellyre a' vissza jűvetelkor űlűvűn a' Fű Ispűny, czűfra tzafrangjűval kűnyere hűnytatta magűt a' front elűtt, 's szűp hazafűi beszűdet tartott a' szűpen fűlfe gyverkezűtt nemesűg elűtt. — Olly szűp gustussal és pompűval tartott ezen fű Ispűnyi kisűrés, hogy egy Nemzetű dűtsűssűgűben gyűnyűrkűdű Hazafi fűjlalta, hogy miűrt nem nűzi azt valamelly idegen nemzetbűli, a' ki hírt mondhatna arról, mit szokott tűlekedni a' Magyar akkor, midűn egy szerűtelt Hazafi atyafia szerűntsűjűn őrűvend. — A' szűpen

adjusterözött banderiumot komandirozta G. Rhedey Mihály Májor, egy néhány ifjú Cavallérok voltak a' sereg között, kik között ki tettezték, B. Radák István, ifjú G. Bethlen József. — Különösen kimúttatták magokat barátjokhoz való szeretetekkel G. Rhedey Ferentz és B. Jósika Miklós Urak, a' kik ezen öröm innepnek napjára a' muzsika Bandának tagjait egyforma aranyos köntösbe öltöztették fel a' magok költségeken. A' muzsika előtt lovagolt G. Rhedey Ferentz Ur Insurgens Major, a' ki ezen tiszteletre pompással felkészítette szép Armédor paripáját a' híres Rhedey Ferentz Erdélyi Fejedelem' lovaglő szerzőjével, 's azzal nevelte fényét a' pompának.

Az Unitarium templomba bégyűlvén a' Vármegye Rendei, leg elsőben is egy másoknál felgyebb emelkedett ülő helyből, hol csak ketten üttek a' Commissarius Urak, elkezdette Id. Gr. Bethlen Gergely Úr fontos hazafiúi létekel telyes beszédét; s' által adta a' Vármegyének ő Felségétől küldött collatióálissát. — Megszólította annakutánna az új Fő Ispányt. Beszédének fundamentoma e' volt: *Ellyen az új régiség dűlője meg az ég.* Melly beszédben olly felséges érzéssel fedezte fel Nemzetüöknek régi szép szokásait, a' ditső Bethlen familia' cihuyt embereinek tselekedeteit, hogy még egy ember sem volt olyan, a' ki ezen nagy leikű Orátorral együtt azt ne óhajtotta volna, hogy *bár a' régi szép nemzeti szokások felélednének és megújulnának!* Sok volna, a' mellyet ezen nagy ember' beszédéből kellene itten előhoznom, de reményem, hogy az ezen alkalmatossággal tartatott beszédek, mások előtt is felette érzékenyeknek és hazafiúi érzéssel szóllottaknak tettevén, ki fognak nyomtatatai. Az ifjú fő Ispánynak és a' nagy tiszteletű Consiliarius G. Bethlen Gergely Úrnak beszédei annyira meghatották a' jelenvalóknak szívüket, hogy midőn a' gyűlésben széillyel néztem alig láték egy vagy két embert, kinek szemei a' könnytől szárazak lettek volna. De nem lehet elhalgatni Bardocz Ádám Úrnak szép beszédét,

ki nagy tudománnyal és patriotizmussal annyira ündöklött, hogy Demosthenest gondolta az ember beszélni az Areopaguson vagy az Amphictionok gyűlésében. A' volt Fő Bíró Koldvári Mihály Úr beszéde sok szíveket megilletett, melyben különösen kifejezte nemes érzését a' Bethlen házhoz. A' Tek. Pásztohi és az újonnan hivatalára felesketett ifjú V. Ispány Szegedi Ignácz Urak' beszédei is, és a' Fő Notarius Szentpáli Uré sok gondolatokra adtak alkalmatosságot a' jelenlévőknek.

Igy mene véghez a' czeremonia a' templomban, 's felesketvén a' Fő Ispánt a' Vármegye előtt a' Fejedelem' hűségére, onnan a' nép és a' Vármegye Readei megént olly fénnel és pompával, a' millyennel oda mentek volt tértek vissza a' Praetoriumhoz nagy muzsika és ágyú durrogások között. — Ekkor a' nagy ebéd elkezdődött; 400 ember űlt hosszan egy asztalnál, 's minden száz ember között egy fehér és egy vörös zászló volt felemelve. A' sűrű poharazásokra durrogtak a' sok ágyú. A' Fejedelem' szerentséjéért kiabált a' nép, 's igazságos és nagy lelkű Gubernátorunk' kívánt életéért ezerszer meg ezerszer megújított kiáltások és ágyú lövések hagogatták az egeket; vajha ezen kiáltások meg hatnák a' kegyes egeket, és ötet nekünk még sok esztendőkre megtartanák! — Három rendbéli muzsikások formálták ezen rengeteg ebédlő színbén a' chorust, és a' köszönetet egyik asztal végétől a' másikig a' vidám Gerendi Hadnagy Úr vitte lóháton. A' szép rend, a' sok ezüst nemű, mely az asztalon volt, a' sok számtalan étkek' nevei eleven tanúi voltak annak, hogy az ifjú G. Bethlen Gergely, és Bethlen Sándor Urak voltak a' Gazdák, a' Gazdaszszonyok pedig G. Rhédei Mihályné és az ifjú G. Bethlen Gergelyné. — A' tántz közben annyi volt a' hívesítő ital, hogy a' fagyaltat és a' mandola tejet az uraság legényei, szemeimmel láttam, hogy sorba állottak és úgy itták, mellyeket a' tántzoló szálákból vissza vittek. Mindenben hasonló bővség volt.

itten, reggelenként minden vendégnek ezüstben és porcellában bövséggel vitték a kávé és nád mézet, 's a' kinek más fölöstökömré volt szüksége minden készen volt. — A' kotsisoknak minden ebédre és vatsorára egy font húst adták, 's rendelés volt eránta, hogy a' gazdaszszonyok, a' hol szálvá volt az Uraság meg készítette, bora pedig minden kotsisnak napjára egy kupa járt. A' legényeknek külön a' szakáts készített, és muzsika szónál ettek, 's bort annyit kaptak a' mennyit kívántak. Zabról és szénáról is olly bőv és jó provisio volt, hogy a' (Seelenwanderung) a' Lelkeknek állatokba való költözések ha igaz volna, most az egyszer az Instellation jelen volt lovakba szorúlt szerentsétlenek' lelke érzették a' menny országot.

A' tántz minden estve egész víráttig tartott, és igen nagy megelekedéssel mentek - el ezen innepről mindenek. Nem kis díszére szolgált mind ezen innepnek, mind magának az ifjú fő Ispánnak a' jelen lévő minden Status' és Religio' tudossai. — A' sok Szász, Görög, Oláh, és Magyar Papok 's Professorok egy külön státust láttattak formálni. — A' M. Vásári Collegium két nagy érdemű Professorainak Dósa Gergely és Antal János, és a' Székely Udvarhelyi nagy érdemű és tudományú Professor Szigeti Uraknak vala az az öröme, hogy illy kedves tanítványoknak hivatalra lett felemeltetésén jelen lehetének. Melly boldog embernek mondhatják magokat ezen Hazánknak három érdemes emberei, hogy illy férfiat neveltek és adtak a' Fejedelemnek, a' Nemzetnek és a' Hazának. Mi is köszönjük nékiek. Engedje az ég, hogy a' Haza ennél még magasabb kormányait is bízassa kezére és szívére; a' nemzet pedig érezze nőnni szívében az eszterdők' nevedezésével hívségének 's tiszta lelkének lángját!

A' többi következik.